

Birita í Dali við áhugaverdari framløgu á arktiskari ráðstevnu í Reykjavík. Mynd Jan Müller

Birita í Dali umrøddi viðurskifti millum Føroya og Russlands

Jan Müller

04.11.2015 - 10:48

Oljan.fo

Arctic Circle. Millum føroyingarnar, sum høvdu framløgu á arktisku ráðstevnuni “Arctic Circle” í Reykjavík herfyri, varð eisini tvørakvinnan Birita í Dali. Hon hevur prógv frá Keymannahavnar Universiteti innan stjórn málafrøði, og í dag arbeiðir hon í “Rástofstyrelsen” í Nuuk.

Birita í Dali hevði sína framløgu í einum fyrri føroyingar serstøkum og óvanligum forum, nevnliga sum partur av einum tiltaki um Russland. Ein russiskur professari hevði bjóðað Biritu at luttaka í russiska tiltakinum. Hennara framløga bar heitið: Faroese-Russian

Relations: Opportunities and Challenges , og var hon ein partur av tí russiska yvirskipaða høvuðsheitinum: Russia and the Arctic - Regional Perspectives.

Hini, sum eisini høvdu framløgu til hetta tiltakið, vóru Rune Rafaelsen úr Noregi, høvuðsskrivari í Barentsráðnum, Konstantin Zaikov frá Universitetinum í Arkangelsk og Anton Vasiliev, russiski sendiharrin í Íslandi.

Vit hittu Biritu eftir framløguna í Reykjavík. Hon hevur herfyri skrivað høvuðsritgerð til útbúgvingina í stjórn málafrøði í Keypmannahavn nettup um føroyskan Russlands-politikk. Ritgerðin viðgørði spurningin, hvussu tað ávirkar føroyskan politikk mótvegis Russlandi, at Føroyar eru í danska kongsríkinum, men uttan fyri ES.

Tað vóru mong møtt upp til russiska tiltakið, og eisini var áhugin stórir fyri viðurskiftunum millum Føroya og Russlands, sigur Biritu, og vísir á, at fleiri settu seg í samband við hana eftir framløguna. Tað er eingin loyna, at sambandið millum Føroya og Russlands er heldur serstakt, júst nú ES og Russland hava sett tiltøk í verk móti hvørjum øðrum.

Russiski professarin, sum skipaði fyri hesum partinum av russisku luttøkuni á Arctic Circle, var eisini undirvísari á flótandi universitetinum í Russlandi, har Biritu luttók summarið 2014.

Hetta var eitt rættiliga serstakt universitetsskeið, nevnt “Arctic Floating University”, og silgdu tey á norðureysturleiðini í 25 dagar, meðan tey lósu og lærdu um viðurskifti í Arktis. Tey fóru úr Arkangelsk og sigldu so umleið helvtina av hesi siglingarleiðini, til ísurin steðgaði teimum at fara víðari. Tey vóru 50 umborð, og fýra av teimum vóru altjóða lesandi uttan fyri Russland, teirra millum Biritu. Tey sigldu m.a. framvið norðasta oljuframleiðslupallinum í russiska partinum av Arktis.

“Hetta var eitt satt ævintýr, sum eg ikki trúgvi, eg fari at uppliva aftur. Har vóru hvítabjarnir, hvalur, upprunafólk, gamlir sovjetiskir býir, skip og ísur, og ja ikki at gloyma hav so langt eygað sá. Eitt er at lesa um alskins arktisk viðurskifti í Keypmannahavn men so at sigla so langt norðuri og uppliva russiska Arktis í nærum ein mánað, er nakað heilt annað,” sigur Biritu.

Biritu hevur so eisini sum partur av síni útbúgving verið á vetrarskúla í Murmansk og skiftisnæmingur á Universitetinum í Tromsø, umframt at hon eisini hevur verið á summarskúla í Íslandi. Nú arbeiðir hon so í Rádstofstyrelsen í Grønlandi, sum umsitur loyvi til oljuleiting og leitan eftir mineralum.

Biritu í Dali er sera fegin um at hava verið við til ráðstevnuna í Reykjavík og sigur, at tað er ikki á hvørjum degi, at ein verður boðin at leggja sína ritgerð fram til altjóða ráðstevnur, so ta innbjóðingina kundi hon ikki siga nei takk til.

Sjálv heldur Biritu, at tað er gott, at føroyingar kunnu vera við til so stór tiltøk sum Arctic Circle, tí harvið verða Føroyar og føroysk sjónarmið nógv sjónligari.

Hon sat sjálv millum áskoðarnar til føroysku framløgurnar við m.a. lögmanni. Birita heldur, at tað vóru nakrar góðar framløgur við fínum myndum, og tað var gott, at lögmaður vísti á arktisku heildarætlanina hjá Føroyum.

“Tað hevur týðning at luttaka, tí um føroyingar ikki sjálvir gera seg galdandi, so verður ikki givið fær um Føroyar, og júst hetta nevndi Sjúrdur Skaale eisini í síni framløgu. Harafturat er tað eisini viðkomandi fyri Føroyar og føroyingar at luttaka, tí evnini, sum vera umrødd á Arctic Circle, eru nærum øll samfelagsviðurskifti, eisini tey umsitingarøki, sum Føroyar hava fult ræði á, og har Føroyar er rætti myndugleiki.

Tað snýr seg als ikki einans um geopolitikk, men meira og meira um ítækilig øki sum fiskivinnu, handilspolitikk, veðurlagsbroytingar, grøna orku, ferðavinnu, heilsu og tjóðarmenning og mangt annað,” sigur Birita.

Birita í Dali læt sína høvuðsritgerð inn í byrjanini av hesum árinum, og ritgerðin snúði seg um viðurskiftini millum Føroya og Ruslands og um tað ótýðiliga markið, sum liggur millum handils- og uttanríkispolitikk.

Ritgerðin hevði heitið: “To Russia with fish - En analyse af Færøernes paradiplomati over for Rusland.”

Ritgerðin umrøður viðurskifti okkara við Russland í dag, nú vit hava økt um útflutningin til Ruslands, lata sendistovu upp í Moskva og arbeiða fram ímóti eini frihandilsavtalu við Russland, samstundis sum onnur vesturevropesk lond, serliga ES lond, hava sett í verk tiltøk móttvegis Russlandi. Russland hevur sum kunnugt svarað við móttiltøkum. Føroyar eru komnar í eina serliga støðu, bæði í samband við kjakið um, hvat er uttanríkispolitikkur og ikki, og í samband við, at danski staturin formliga átekur sær uttanríkispolitikkin vegna alt ríkið.

“Danski uttanríkispolitikkurin hjá danska kongsríkinum sum partur av ES móttvegis Russlandi og føroyski handilspolitikkurin sum heild eru ikki á somu kós, og tað er áhugavert at viðgera og fylgja við í bæði í roynd og veru,” sigur Birita í Dali.

Ritgerðin hjá Biritu liggur á heimasíðuni hjá Universitetinum í Keypmannahavn, og hon kann lesast

her: <https://diskurs.kb.dk/item/diskurs:78404:1/component/diskurs:78403/TO%20RUSSIA%20WITH%20FISH%20-%20En%20analyse%20af%20Færøernes%20paradiplomati%20over%20for%20Rusland2.pdf>.

